

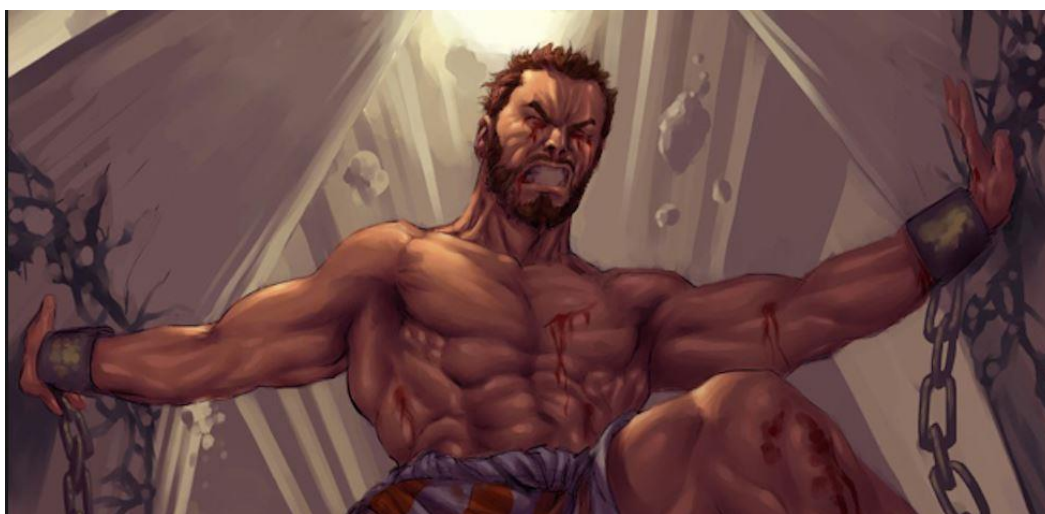
הילכו שמשון הישראלי מבית הדני ובן מלאך השמש קאָרְנָה ההינדי מבלי אם נועדו?

אברום רותם, מאי 2016

הנכם מוזמנים לעיון אודות קריאה אחרת של הסיפור עממי אודות שמשון המקראי. הסיפור על איש עם כוחות-על, כחלק מאתוס מצוי בחברה הזקוקה רגשית וקהילתית לגיבורים אנשי שם. סיפור בו נוכחים אלוהים, מלאך, בת אדם ובנה – שהיה בריה אנושית בעלת כוחות אגדיים שאינו שולט בהם, וסוף טראגי בלתי נמנע. בהסתכלות בוחנת על ז'אנר סיפורים דומים בחברה האנושית, במהלך האלף לפני הספירה, שאינם ייחודיים לסיפור המקראי, נמצא פן לא מדובר בסיפור שמשון, ואם דובר הושתק ונבלע בצוק העתים. בנוסף נמצא אנקדוטה מרתקת, דמיון מפתיע לגיבור לוחם-על באתוס ההינדי הקדום, שאופן לידתו, חייו בשולי החברה ולא במרכזה כיאה לכישוריו, שאחד משמותיו הוא סוֹרְיָאפוֹטְרָה - בן אדון השמש, במקביל לשמשון המקראי, וכך גם סופו הטראגי הבלתי נמנע. המאמר הנוכחי הוא ניסיון לחלץ מתוך סיפור שמשון שהתקבע בספר שופטים המקראי, גירסאות ועלילות מעלילות לידתו, שמטעמים שונים אינם באים לידי ביטוי חזיתי, אלא מרומזים. וככל רמז מוכמן, אין די ביטחון שאכן זו הכוונה, אך ההשראה, הרחבת הידוע ומסופר, הנו רווח הולם למעמיק בו.

מסגרת הסיפור שמשון.

חלק ראשון הנו סיפור לידתו כדרך נס: מלאך אדני בא להודיע לאם בלבד על הבן העתידי (שופטים פרק י"ג). היחידה השניה אודות עוללות שמשון הצעיר בעל כוחות על, האלים והקטלן, הנחפז, תאוותן ורומנטיקן חסר התקנה, עד סופו הבלתי נמנע (שופטים י"ד-ט"ז). כל יחידה עומדת לכאורה בזכות עצמה. לגיטימי לעלות השערה, שסיפור לידתו של שמשון, הוצמד לסיפור המקורי כדי לעבות אותו, ולשלב בו את האגינדה של דומיננטיות אלוהי ישראל על אלוהים אחרים, במקרה דנן, דגון אלוהי הפלישתים. אך אין הכרח להפריד בין שתי היחידות. סיפור השופט שמשון מעורר הדהוד תואם, שקשה להתעלם ממנו, עם סיפורים דומים במזרח התיכון הקדום, ובאופן מעורר תמיהה רבה הרבה יותר, בגלל המרחק הגיאוגרפי בין התרבויות העתיקות, הישראלית וההינדית, לנוכח התאמה לסיפור עתיק אודות גיבור הינדי עם כוחות על, ששמו, שסיפור לידתו, וגורלו הטראגי, דומה באופן מחשיד לגורלו של הגיבור הישראלי.

ביקור המלאך את האשה העקרה

בפסוקים המעטים על המפגש הראשון מתואר מפגש בין מלאך אדני עם אשת מנוח לבדה, ולאחר מכן במפגש נוסף, מופיע בחלקו השני הבעל מנוח, שהשלים כבר עם העובדה הפלאית, שכתוצאה מהמפגש עם המלאך, אשתו העקרה תלד ילד. נשים לב, שהמקרא מוליך את הקורא למקום לא מוכר, גם אם הוא מתחמק מלהראות זאת במפורש.

”וַיָּרָא מְלָאךְ יְהוָה אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ הֲנִינָה נָא אֶתְּ עֵקֶרְךָ וְלֹא יִלְדָתְךָ וְהָרִית וְיִלְדָתְךָ בֵּן: וְנִעַתָה הַשְּׂמֹרֵי נָא וְאַל תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כָּל טָמֵא: כִּי הֲנִיךָ הָרָה וְיִלְדָתְךָ בֵּן וּמוֹדָה לֹא יַעֲלֶה עָלַי רֹאשׁוֹ כִּי נִזְיֵר אֱלֹהִים יְהִיָּה הַנֶּעֱר מִן הַבֶּטֶן וְהוּא יִחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים (שופטים יג, 3-5)

ראשית נברר לעצמנו את המושג "עקרה".

אשה עקרה – היא אשה שלא יולדת צאצאים, למרות רצונה ורצון בעלה. במקרא גופו נמצא מעט אזכורים של המושג "עקרה". בסך הכל מדובר על חמש נשים, שילדו במהלך הסיפור, כך שלא היו עקרות באמת, או אכן נעשה להן נס שלא מדרך הטבע: שרי, רבקה, רחל, אשת מנוח אם שמשון, וחנה. יש עוד 2 אזכורים בישיעה ואיוב אודות אשה עקרה כביטוי פואטי כללי על אי פרייון.

כפי שניתן לצפות, המקרא לא מדבר על זכר עקר, זה שבגללו אשתו לא מעמידה לו ילדים. המושג 'עקר' מופיע במקרא רק פעם אחת באופן מפורש, כך שכותבי המקרא ידעו גם מה זה זכר עקר: "בְּרִנָּה תִּהְיֶה מְכַל הַעֲמִים לֹא־יְהִיָּה בָּהֶּ עֶקֶר וְעֵקֶר וּבְבִהֶמְתָּךְ" (דברים ז', 14)

בנוסף נמצא, שהמקרא מרמז רמז עבה, שאי העמדת צאצאים אצל רבקה העקרה, מיוחסת לבעלה, יצחק, אם כי ניתן להניח שמדובר בטעות מעתיק/ סופר ('הוא' שנכתב במקום 'היא'), אך כלל ההקשר של דמותו החיוורת של יצחק לא רק שלא שוללת זאת, אלא מחזקת מסקנה כזו: "וַיַּעֲתֹר יִצְחָק לְיְהוָה לֵנֶכַח אֲשֶׁתּוֹ כִּי עֵקֶרְהָ הוּא וַיַּעֲתֹר לֵאמֹר לֹא־יְהִיָּה וַתִּבְקֶה אֲשֶׁתּוֹ" (בראשית כה, 21).

בביטוי המקראי "אשה עקרה" – זו שאינה מעמידה צאצאים, יש מקום להניח שאף המקרא לא קובע נחרצות שהמום המונע זאת מצוי תמיד אצל האשה, גם אם אצל חלק מהנשים העקרות - שרי, חנה ורחל ברור שהפגם אצל האשה, שכן הבעל העמיד צאצאים מנשים אחרות.

מה חלק המלאך בהריונה של אשת מנוח העקרה?

לאחר המפגש הראשון ובלא צפוי בין מלאך אדני לאשת מנוח, היא ממחרת ומספרת לבעלה בהתרגשות על כי בא אליה איש אלוהים כמראה מלאך אלהים: "וַתִּבֹּא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמְדַבֵּר אֵלַי כְּמַדְבַּר הָאֱלֹהִים נִדְבַר מְאֹד וְלֹא שָׁאֲלֵתִיהוּ אִי מָדָה הוּא וְאֵת שְׁמוֹ לֹא הִגִּיד לִי: וַיֹּאמֶר לִי הֲנִיךָ הָרָה

וְיִלְדֶתָ בֵּן וְעַתָּה אֵל תִּשְׁתִּי יְיָ וְשָׂכַר וְאֵל תִּאכְלִי כֹל טִמְאָה כִּי נִזִּיר אֱלֹהִים יְהִיָּה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן עַד יוֹם מוֹתוֹ:” (שופטים יג, 6-7)

מנוח מקבל את סיפורה, אם כי יש מקום לקורא להרהור נוסף בעובדה זו, ומכאן שהוא מייחל לפגוש בעצמו את המלאך, כדי לשמוע ישירות מפיו, ולא בתיווך אשתו, וזו ממחרת לקרוא לו לפגוש אותו פנים אל פנים לאחר שהוא מופיע בפניה שוב כתוצאה, אולי, מתפילת מנוח בעניין: **”וַיִּבֹא מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּבֶטֶן וּמְנוּחַ אִישָׁה אֵין עִמָּה: וַתִּמְהַר הָאִשָּׁה וַתֵּרָץ וַתִּגְדַּל לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲנִה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּא בְּיוֹם אֵלָי”** (שופטים יג 9-10)

”בא אלי”

נשים לב שפעמיים משתמשת האשה בלשון **”בא אלי”** ופעמיים באותם הפסוקים **”ויבא/ ותבא”**, כשברור באחרונים שמדובר במשמעות ניגוש/ הגיעה, אך לא כך **”בא אלי”**. במקרא מופעי הביטוי **”ויבא אליה” / ”בא אליה”** לא רבים, אך נמצא שאם ביטוי זה בהקשר אשה (בא אליה) הכוונה למשכב, וכתוצאה מכך בדרך כלל, לא בכל אזכור מקראי, הסתיים בהריון ולידה. ביטוי במשמעות זו, באופן ברור וצלול, מופיע מספר פעמים בבראשית, דברים, שופטים (לא רק בלידת שמשון), שמואל ומגילת רות. במופעים של **”בא אליו”** על נגזרותיו, שלא בא אל אשה, המובן הוא של **הגיע, ניגוש**.

הביטוי **”בא אלי”** המופיע פעמיים מפי אשת מנוח אודות המלאך, יכול בהחלט להתפרש במובן של שכב עמה, ובעלה יכל להבין את מה שנח לו להבין, ולהתעלם ממה שלא נח לו, מבלי להתעמת עם אשתו הדומיננטית מאד כמתואר בהמשך הסיפור, וודאי לא לריב עם **”איש אלהים”**. הנחה זו מתחזקת במרומז על ידי כותב סיפור שמשון, המשתמש בביטוי זה פעם נוספת: **”וַיִּגְלַךְ שִׁמְשׁוֹן עַנְזָּתָה וַיִּרְא אֶשֶׁם אִשָּׁה זֹנָה וַיִּבֹא אֵלֶיהָ”** (שופטים טז, 1), וכאן המשמעות **”ויבא אליה”** היא בהחלט שכב עמה, ואין מניעה פנים-סיפורית לא להחילה גם בהקשר המלאך ואשת מנוח - **”בא אלי”** במובן של שכב עמי, וכך הפכה האשה מ-**”עקרה ולא ילדה”** (יג, 2) ל-**”הרית וילדת בן”** (יג, 5).

בן כלאיים בעל כוחות-על, שהוריו יציר שמיים ואשה בשר ודם

לשם אישוש הטענה הלא נוחה מהפך הדתי המקדש את הטקסט המקראי, שמשון הנו בן כלאיים בן מלאך שמיים לבן בת אדם בשר ודם, נסיח מבטנו מעט מהסיפור למצוא תמיכות עקיפות נוספות להשערה זו, קודם כל במקרא עצמו. נראה שהשערה כזו איננה יוצאת דופן וחתרנית, אלא **מובנית באקלים התרבותי-דתי** ששרר במחצית הראשונה של האלף הראשון לפנה”ס, וגם מאוחר יותר.

משון מתואר בסיפור כבעל כוחות-על לא אנושיים. ההסבר שעצם הנזירות העניקה לו זאת, הנו דחוק באמת. הרי אין במסורות הכתובות לדורותיהן כל רמז לכך שנזירות הופכת איש פשוט לבעל כוחות על. מאידך, לא נתפלא איפה, שהכתוב מתכתב יפה עם בראשית, ואולי אף מרמז לנו גם על אביו האמתי של שמשון: **”הַנְּפֹלִים הִיָּן בְּאֶרֶץ בְּיָמֵים הַהֵם וְגַם אֲחֵרֵי כֹן אֲשֶׁר יִבְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל-בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אָנְשֵׁי הַשָּׁמַיִם”** (ו', 4).

נשים לב לביטוי **”בני האלהים”** באזכור זה (ניזכר ב”מִלְאָךְ יְהוָה” שבא אל אשת מנוח, ו”אִישׁ הָאֱלֹהִים” שהיא מתארת אותו בפיה), **”יצירי שמיים”** אֲשֶׁר יִבְאוּ אל בנות האדם, וילדו מהם גיבורים, אנשי שם. לפנינו עם כן, רמז שתול, בה משולבת התכתבות לא מקרית עם תאור עוללות בני האלהים ובנות ארץ, שילדו **”נפילים”** - דמות עם כוחות על ואולי כישורים אחרים, שאינם של בן אנוש רגיל, שהם גיבורים בעלי שם. נמצא תאורים מפורטים אודותם בספרים חיצוניים,

שנכתבו אף הם באלף הראשון לפני הספירה, רובם במחצית השנייה שלו, והודחו מספרי המקרא מאוחר יותר, על ידי התנאים (מאה 1-2 לספירה).

בן כלאיים עם כוחות-על, שהנו בן איש-אלהים/ מלאך/ בן-אלהים ובת אדם, אינו זר כלל, גם בתחילת האלף הראשון לפנה"ס, או אף קודם לכן ברבע מילניום (תקופה משוערת של גיבוש האומה הישראלית), וגם בהמשך האלף לכל אורכו: בכל הציוויליזציות במזרח התיכון, ולא רק שם, תופעה זו של ייחוס מוצא לאדם ילוד אשה, "גיבור"/ "איש שם", לאב שהוא שוכן שמיים/מלאך/ בן-אל, נפוצה למדי. מבלי לפרט מקוצר היריעה כאן, רק נציין שנמצא זאת במסורת הפרסית דאז, ובמיתולוגיה היוונית והרומית (האחרונה מאוחרת קצת יותר) שהיא מלאה באנשי שם שאביהם הוא אל ואמם בת-אדם. מסורות אלו מאגן הים התיכון, קשורות כנראה בקשר הדוק עם האתוסים של גויי הים בכלל והפלישתים בפרט הידועים כיום "כמיתולוגיה היוונית", שהכירו אותה במקום מוצאם, ומעורבים כזכור בסיפור שמשון. לזה נוסף את המיתולוגיה המצרית, הבבלית, האשורית, וכנראה גם של שכנים נוספים שהשפיעו בקשר ישיר ועקיף (מסחר, תרבות, דת ושליטה) על מסורות ישראל לדורותיה.

מסורת זו, לגיטימציה לייחוס שמיימי/ מלכותי לאנשי שם, המשיכה הרבה אחר העלאת סיפור שמשון על כתב. ארוע כזה אינו משהו ייחודי, סוטה, חד פעמי, אלא מקובל בתרבות דאז, גם מאות שנים מאוחר יותר: להלן ציטוט מהברית החדשה (מאה 1 לספירה), אשר מתכתב להפליא עם הולדת שמשון, ונראה ששאב גם ממנו השראה ולגיטימיות: "וַיֵּלֶךְ אֵלָיו מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחִלּוֹם וְאָמַר: יוֹסֵף בֶּן דָּוִד, אֵל תִּחְשַׁשׁ לְקַחַת אֶתְּךָ אֶת מְרִימָה אֲשֶׁרָהּ, כִּי אֲשֶׁר הוֹרָה בָּהּ מְרוֹחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא. הִיא יוֹלְדָת בֶּן וְאֶתָּה תִקְרָא שְׁמוֹ יֵשׁוּעַ, כִּי הוּא יוֹשִׁיעַ אֶת עַמּוֹ מִחַטָּאתֵיהֶם" (מתי, א' 20-21) ונשווה זאת לסיפור שמשון: "כִּי הִנֵּה הָרָה וְיֹלְדָת בֶּן וּמוֹרָה לֹא יֵעֲלֶה עַל רֵאשׁוֹ כִּי נָזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן וְהוּא יִחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים".

נזכיר בהקשר זה, "שרוח קודש", בוטלה על ידי התנאים (יחד עם הנבואה והקרבת קורבנות), ייתכן, בין השאר בגלל קשר למסורת זו של גיבורים אנשי שם שרצו להכחיד מהזיכרון התרבותי היהודי דאז, בנוסף, מן הסתם, למסורת הולדת מבשר הנצרות.

סוּרְיָאפוּטְרָה (בן אדון השמש) קְאָרְנָה באתוס ההינדי ושמשון (שמש – און?) הגיבור באתוס הישראלי

רובד נוסף על סיפור לידתו של שמשון, נמצא בצפון הודו, מקום מרוחק גיאוגרפית ללא בעיה של חפיפת זמנים. הדמיון הסיפורי שאכן אולי מדובר בהשראה ישירה, דוחף להכיר את הדמות של גיבור טראגי, המזכירה באופן מתמיה את סיפור שמשון. נתמקד בעובדות, ודיון "האם השפעה כזו תתכן" ראו בהמשך כאן.

קארנה, הנו גיבור-על, בן אדון השמש סוּרְיָה, והאם, נסיכה, נערה תמה, כמעט ילדה, קוֹנְטִי, לימים אשתו הרשמית של אב השושלת פאנדו שנמנע ממנו להעמיד צאצאים, ואם רשמית של חמשת האחים, שושלת שליטים מכובדת (אף ששני הצעירים הם של נסיכה אחרת, מְדְרוּ אשה שניה של האב פאנדו, שמתה באיבה, ואומצו רשמית כבני

קונטי). כל חמשת האחים, "הפאנדווים", הם בני כלאיים בין מלאכים/ בני-אלים לבין האמהות בשר ודם. קארנה, הבן הנוסף והלא מוכר של האם קונטי, לא ידע את מוצאו האמתי עד שלב מאוחר בבגרותו. הוא נולד בטעות, כתוצאה מתמימות של הנסיכה קונטי, או שמא תאמרו, הגורל. קונטי הייתה צעירה מאד, כמעט ילדה, עוד בטרם נישאה, שהגתה בקול בטעות מנטרה המזמנת בני-אלים, מבלי להבין את משמעות מעשיה. או אז הופיע לפניו **סוֹרְיָה**, אדון השמש (למעשה מעין מלאך או דמוי-אל מהפנתיאון השמימי ההינדי, שעליו, אגב, שולט אל אחד, והוא מקור כלם). סוֹרְיָה שכנע אותה להתמסר לו, שכן הבהיר לה היטב שלהזמנה כזו לא ניתן להתעלם כאילו לא הייתה, ואין דרך חזרה. קונטי הצעירה הרתה, ילדה את גיבורנו קארנה, וכדי למנוע מבוכה עצומה, שילחה אותו על תיבת נצרים קטנה על הנהר הגנגס לגורלו (מזכיר לכם משהו בודאי...). התיבה הגיעה לידי הוריו המאמצים שגידלוהו באהבה. לקארנה דגן שמות רבים, ביניהם **סוֹרְיָאפוֹטְרָה** (בן אדון השמש) **קָאָרְנָה**, ובקיצור קארנה. הוא מתואר כבעל כריזמה, יופי, כוחות על, כישורי לחימה בכלי נשק קטלניים עם כוחות הרס שמימיים, ובקיצור- לוחם שאין שני לו, שביכלתו להרוס את הארץ כולה. אך למרות כישורי העל, לא שפר עליו גורלו. הוא

התגלגל בשבילי הגורל המתעתע והמקפח, הפך לבן ברית של בני **קוֹרוֹ**, שסרבו לתת חלק בממלכה לחמשת האחים הפאנדווים, כמגיע להם מתוקף מוצאם. במלחמה בלתי נמנעת על השליטה בארץ בין שתי המשפחות, נהרג קארנה בידי אחיו ארגיונה – הקשת האגדי. כל זאת קרה אחרי שבן אדון השמש קארנה התוודע למוצאו האמתי, אך הכעס שלו על הקיפוח הגורלי שזכה כל ימיו, אי ההכרה בו כשהיה צריך, ומצד שני הכרת תודה גורלית לבכור משפחת קורו, אויב הנפש של הפאנדווים, שאימץ אותו כידיד אמת. לכן קארנה, גיבור העל הטראגי, סרב להצטרף לצד

משפחתו המבורכת, והביא על עצמו את מותו הבלתי נמנע בשדה הקרב מידי אחיו. יש אומרים שהניח להם לעשות כך, כשהבין לאן רוח הגורל ורצון האל נושבת.

קארנה, בן אדון השמש, הנו שם נפוץ בין ההינדים גם כיום. הוא נתפס כאיש בעל יושרה גבוהה, איש אמת, הנותן מעצמו ורכושו במסירות, ורק גורל אכזר ומקפח במיוחד מנע ממנו להיות שליט הארץ כולה.

המקבילה לסיפור שמשון אכן מדהימה:

שמו של שמשון הוא נגזרת של **שמש**, ממש כמו מוצאו ושמו של הגיבור ההינדי "בן אדון השמש", מלאך / בן-אל האחראי על השמש ומסלולה. אפשר לראות בשם שמשון **שמש-און**, והרי **שמשון** ידוע קודם כל בכוחו העל אנושי. ניתן גם להוסיף את השימוש האגדי שלו באש, לשם זריית הרס שדות הפלישתים באמצעות השועלים, שעשוי גם לאשש דמיון בין שני גיבורי-על אלה.

נוסיף, שהשמש הייתה כח שמימי ידוע בין "האלהים האחרים" אשר בישראל: "יִיְיָ לָךְ יִיְעֹבֵד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וַיִּשְׁתַּמְשׁוּ אֹן לִיְיָ אֹן לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם" (דברים יז, 3), כך שלגיטימי לראות את השמש במקרא, ככח שמימי מרכזי בפנתיאון יצירי השמיים (מלאך/ מבני האלהים) המקראיים, גם אם לא כמתחרה לאלהי ישראל, אלא ככפוף לו.

בעוד שבאתוס ההינדי אודות קארנה, התאורים של הופעה או היעלמות מלאך השמש מלווים בקרינת אור חזק, הרי גם בסיפור לידת שמשון מתואר הסתלקות המלאך המסתורי, מעיני מנוח ואשתו, באש ואור גדולים. "יִיְעֹל

מִלְאָךְ יְהוָה בְּלֶהֱב הַמִּזְבֵּחַ וּמִנֹּחַם יְאֻשְׁתּוֹ רֵאִים " (י"ג,20). להמחשת ייחודיות התאור, נבחן מקרה דומה מאד במקרא, מלאך הבא לברר לשופט גדעון. שם המלאך אינו נעלם באור גדול כי אם: "וּמִלְאָךְ יְהוָה הִלֵּךְ מִעֵינָיו" (שופטים ו', 21), הפער הבולט בין היעלמות המלאך להורי שמשון (באור גדול) לבין התפוגגות סתמית אצל גדעון, מגדיל את הייחודיות, או שמא ההצבעה על מהות המלאך שהגיע לאשת מנוח, בדומה למלאך השמש ההינדי, והקשר שלו עם חם, אור ואש.

עוד פרט מעניין, החוצה גם סיפורים דומים מציוויליזציות סמוכות לישראל דאז (למשל הרקולס, כלאיים בין זאוס האל לבת אדם), הוא הגורל הטראגי של אנשי כלאיים אלה, אי שליטה על כוחות העל, ילדותיות מסוימת – אי קריאת המציאות כפי שהיא, וטוב לב בסיסי, או לפחות רוחב לב.

האם דמיון כזה מקרי?

לסיום נשאל עצמנו – האם אכן תיתכן השפעה מתרבות הודו הרחוקה על סיפורי המקרא: השפעה כזו יכולה להגיע בשתי צורות מרכזיות:

1. תת מודע קולקטיבי אנושי, שצורת החשיבה של סיפורים שכאלה, יוצרת מעצם הווייתה דמיון רב בין סיפורים, גם ללא השפעה ישירה, כך שמספר סיפור שמשון לא הכיר את סיפורו של קארנה ההינדי.
 2. מגע ישיר או עקיף בין סיפורי העם, שחלחלו מהודו לבבל, ומשם לעורכי/ כותבי המקרא.
- ההנחה שאולי האתוס ההינדי הושפע מסיפורי המקרא – נדחית על הסף, בנימוקים שמקוצר היריעה לא נפרט כאן.

אין טעם לנקוט עמדה בנדון, לא לחיוב, אך גם לא לשלילה גמורה, שכן אין בידינו כל מידע נוסף שניתן לאשש הנחות שכאלה. למרות זאת נוסיף רובד מעניין נוסף - דמיון מפתיע במספר אלמנטים סיפוריים, מאות רבות של שנים לאחר מכן, בין סיפורי האתוס ההינדי במהאברטה ובכתבי שרימד-בהגוואתם (קורות האלוהות), למדרשים בתלמוד הבבלי. כאן הראיות חזקות יותר, שכן קשר תרבותי מסוים בין בבל להודו (צפון הודו בעיקר) סביר בהחלט. הדגמות לכך נותר למקום אחר. לא נשכח לרגע את הדמיון בין סיפורי הבריאה, מגדל בבל, המבול ועוד לאתוסים בבליים העתיקים שהיו נוכחים בתרבות הבבלית לאורך האלף הראשון לפני הספירה – זמן עיצוב ספרי המקרא.

נסכם

להלן ההנחות המרכזיות שהובאו כאן, גם אם אין בידיעות ובנתונים ראיות חותכות שכל אחת מהן היא אמת ואין בילתה, אך בהחלט מקור הראה לחשיבה אחרת ונוספת:

1. מלאך אדני עיבר את אשת מנוח, שהיתה עקרה, כפי שבני האלהים עיברו את בנות הארץ וילדו נפילים אנשי שם. ייתכן שבסיפור שמשון התערבות שמימית לאבהות הייתה חיונית, בגלל עקרות הבעל, והצורך להצדיק כוחות על אגדיים.
2. שמשון היה בן הכלאיים בין אשת מנוח למלאך שמיים, שמשון, עם כוחות על אגדיים, ובעל שליחות להושיע את ישראל.
3. השם שמשון מרמז על מוצאו השמימי – **שמש** (שמשון = שמש- און?), שהוא דמיון מפתיע לשם גיבורנו ההינדי "בן אדון השמש" – סוריהפוטרה, שגם הוא בן כלאיים בין מלאך השמש לבת אדם, שנולד לאם ללא בעל שיכל היה לעמיד יורש. בעלה לימים, נמנע ממנו להביא צאצאים, אולי כמנוח אבי שמשון. שני גיבורנו בעלי כוחות על אגדיים, חיו תודעתית בשולי החברה- לא היו חלק מהממסד ולא מוכרים ומעורכים באמת, וסיום חיי שניהם היה אלים וטראגי. ■